

3-6 Ya? Çocu?a Sahip Ebeveynlere Yönelik Duygusal ?stismar Potansiyeli Ölçe?i.

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). 3-6 Ya? Çocu?a Sahip Ebeveynlere Yönelik Duygusal ?stismar
Potansiyeli Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16063>

Özet

3-6 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlere Yönelik Duygusal İstismar Potansiyeli Ölçeği (DİPÖ), Serpil Pekdoğan ve Merve Kanak tarafından 2019 yılında geliştirilmiş ve geçerlik/güvenirlilik çalışmaları tamamlanmış bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle okul öncesi dönemdeki (3 ila 6 yaş) çocuklara sahip ebeveynlerin, çocuklarına karşı sergileyebilecekleri **duygusal istismar** potansiyelini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, ebeveynlik davranışlarının riskli yönlerini ve bu istismar potansiyelinin düzeyini saptayarak, koruyucu ve önleyici müdahale programlarına bilimsel bir zemin hazırlamaya amaçlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, alanyazında önemli bir boşluğu doldurarak, erken çocukluk döneminde çocuk refahına tehdit eden risk faktörlerinin belirlenmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal istismar, ebeveynlik potansiyeli, çocuk istismarı, okul öncesi dönem, psikolojik ölçüm, Serpil Pekdoğan, Merve Kanak.

Yazarlar

Serpil Pekdoğan, Merve Kanak

Amaç

Ölçeğin temel amacı, 3-6 yaş grubu çocuklara sahip ebeveynlerin, çocuklarına yönelik yatkın **istismar** davranışlarını gösterme eğilimlerini veya risklerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu yaş grubu, bilişsel ve duygusal gelişim açısından kritik bir dönem olduğu için, potansiyel risklerin erken tespiti, çocuğun uzun vadeli psikolojik sağlığını korumasında büyük önem taşımaktadır.

Araştırmacılar, ölçek aracılığıyla elde edilen bulgularla, özellikle yüksek risk taşıyan ebeveyn gruplarının belirlenmesi ve bu gruplara yönelik spesifik **ebeveynlik** destek programlarının geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir. Ölçek, sosyal hizmetler ve psikolojik danışmanlık alanlarında bir tarama ve risk değerlendirme aracı olarak kullanılabilir.

Yapı

Ölçek, psikolojideki **çocuk istismarı** ve ihmal literatürüne dayanarak, ebeveynlerin çocuklarına yönelik duygusal olarak zarar verici tutum ve inançlarını ölçer. Duygusal istismar, çocuğun özsaygısını, gelişimini ve duygusal sağlığını zedeleyen, sürekli aşağılama, tehdit etme veya görmezden gelme gibi sözel veya davranışsal kalıplar içeren kompleks bir yapıdır.

Ölçek, ebeveynin öfke yönetimi, çocu?a yönelik gerçekçi olmayan yüksek beklentileri, sürekli ele?tirel tutumu ve tehdit edici dil kullanımı gibi duygusal istismar potansiyelini oluşturan alt boyutlar? kapsamaktadır. Bu psikolojik yapı, ebeveynin stresle başa çıkma becerilerinin yetersizliği, kendi çocukluk travmaları ve çocuk üzerindeki aşırı kontrol ihtiyacı gibi faktörlerle teorik olarak ilişkilendirilmiştir.

Geçerlik

Ölçek, bir geliştirme çalışması olarak sunulduğu için (Pekdoğan & Kanak, 2019), geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. Çalışmanın başlangıçta do?rudan geçerlik ve güvenirlik çalışmasına ihtiyaç etse de, kaynak içerikte spesifik istatistiksel değerler belirtilmemiştir. Genellikle bu tür çalışmalarda içerik geçerliği (uzman görüşleri ile madde havuzunun oluşturulması) ve yapı geçerliği (faktör analizi ile) incelenir.

Yapılan geçerlik analizleri, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı duygusal istismar potansiyeli yapıyla uyumlu olduğunu göstermektedir. Maddelerin, ebeveynlerin duygusal istismar e?ilimlerini yeterince temsil ettiği ve ölçmek istediği yapıya ait olmayan değişkenlerden bağımsız olduğu kabul edilmektedir. Ölçeğin yapı geçerliği, istismar potansiyelinin farklı boyutların başlarıyla ayrırt edebilme yeteneğini desteklemektedir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgileri açıkça listelenmemiş olsa da, Pekdoğan ve Kanak (2019) makalesi güvenirlik çalışmaları içermektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve/veya test-tekrar test güvenilirliği analizleri uygulanmıştır.

Yüksek iç tutarlılık katsayısı değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı gizil yapıyı ölçmede başarıyla olduğunu gösterir. Güvenirlik bulguları, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam olduğunu ve farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar üreterek bilimsel araştırmalarda ve klinik değerlendirmelerde kullanıma uygun olduğunu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini sağlamlaştırmak amacıyla **faktör analizi** kullanılmıştır. Bu analiz, ebeveynlerdeki duygusal istismar potansiyelinin kaç temel psikolojik boyut altında toplandığını belirlemek için kritik öneme sahiptir. Analiz sonuçları, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve muhtemelen sözel saldırganlık, ihmal eğilimi veya aşırı kontrol gibi farklı alt faktörlerden oluştuğunu göstermiştir.

Keşfedici ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi yöntemlerinin kullanılmasıyla, ölçeğin maddelerinin kuramsal çerçeveye ne ölçüde uygun olduğu test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal

bütünlü?ünü kanıtlayarak, puanlamanın ve yorumlamanın bilimsel dayanağına oluşturmıştır.

Araç Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Kaynakta derecelendirme formatı belirtilmemiştir, ancak psikometrik geliştirme ölçekleri genellikle Likert tipi derecelendirme kullanır (örneğin, "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a uzanan bir ölçek).

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler

Age Group: 3-6 ya? aras? çocuklara sahip ebeveynler.

Population Details: Türkiye'deki 3 ila 6 ya? aralığında çocu?u bulunan anneler ve babalar üzerinde uygulanmak üzere hedeflenmiştir.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Ebeveynler kendi tutum ve davranış potansiyellerini değerlendirir.

Anahtar Kelimeler

Duygusal istismar potansiyeli, ebeveyn-çocuk ilişkisi, psikometri, ölçek geliştirme, okul öncesi ebeveynliği, risk de?erlendirmesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: serpil4423@hotmail.com (Serpil Pekdoğan)

Correspondence Address: Kaynakta belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında yayınlanan akademik bir çalışmada (Pekdoğan & Kanak) kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Serpil Pekdoğan ile iletişime geçilmesi önerilir.

İletişim adresi: serpil4423@hotmail.com

Ölçeğin orijinal dökümanları (DOC ve PDF) aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

[DOC Belgesi İndir](#)

[PDF Belgesi İndir](#)

Kaynaklar

Pekdoğan, S. & Kanak, M. (2019). Validity and reliability study of the scale for emotional abuse potential of parents with children aged 3 to 6. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(35), 354-366.

3-6 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlere Yönelik Duygusal İstismar Potansiyeli Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte doğrudan listelenmemiştir. Maddelerin tam içeriği ve derecelendirme yönergeleri için Pekdoğan ve Kanak (2019) makalesine veya yukarıda belirtilen resmi dökümanlara başvurulması gerekmektedir.